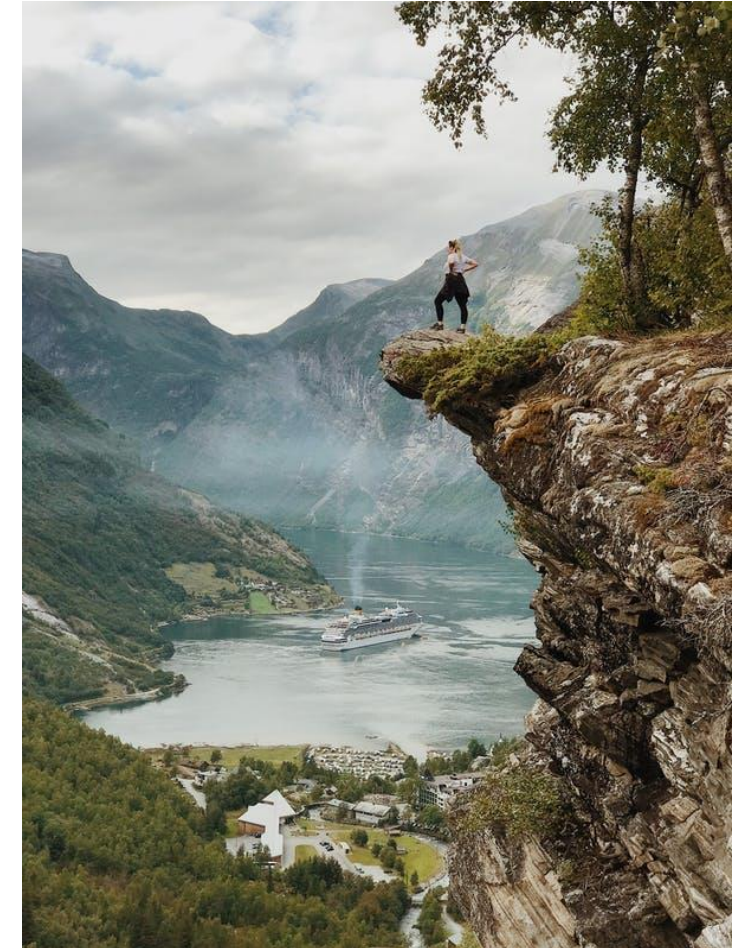

10. MIELENTERVEYSHÄIRIÖIDEN DIAGNOSTIIKKA

MIELENTERVEYSHÄIRIÖT OVAT YLEISIÄ

- **Mielenterveyshäiriö:** yleisnimitys psykiatrisille häiriöille, joista seuraa ihmiselle haittaa, kärsimystä tai toimintakyvyn laskua
- Mielenterveyshäiriöiden ilmaantuminen jossain vaiheessa elämää on yleistä
 - suurimmalla osalla ohimeneviä
 - esim. Dunedinin tutkimus: 83 % tutkittavista täytti vähintään yhden mielenterveyshäiriön kliiniset kriteerit vähintään yhdellä haastattelukerralla
- **Kestävä mielenterveys:** mielenterveyshäiriöiden puuttuminen elämänkulun aikana
 - esim. **elämänkriisien** keskellä mielenterveys saattaa kuitenkin hetkellisesti ja väliaikaisesti heikentyä

KLIININEN PSYKOLOGIA JA PSYKIATRIA

- **Kliininen psykologia:** psykologian sovellusalue, joka tutkii mielenterveyshäiriöitä ja niiden hoitomenetelmiä
 - painopiste on erityisesti psykososiaalinen
 - **kliininen psykologi:** työnkuvaan kuuluvat psykologin tutkimukset, erilaiset terapeutit ja tukea antavat keskustelut sekä neuvonta- ja ohjaustyö
- **Psykiatria:** lääketieteen erikoisala, jonka tehtävänä on mielenterveyshäiriöiden tutkiminen, hoito ja kuntoutus
 - lääketieteellinen ja erityisesti biologiaa painottava näkökulma
 - **psykiatri:** koulutukseltaan lääkäri, joka on erikoistunut ihmismielen sairauksien **diagnosointiin**

MIELENTERVEYSHÄIRIÖIDEN DIAGNOSTIIKKA

- **Diagnoosi:** nimike, joka kuvaa tiiviisti tiettyä sairautta, häiriötä tai oireyhtymää
- Mielenterveyshäiriöt ovat **oireyhtymiä:** tyypillisesti yhdessä esiintyvien oireiden ja piirteiden kokonaisuus
- **Diagnostinen järjestelmä:** luokitusjärjestelmä, jonka avulla pyritään jäsentämään sairauksia, häiriöitä ja oireyhtymiä
 - Suomessa terveydenhuollossa on käytössä WHO:n laatima **ICD**
 - toinen tunnettu diagnostinen järjestelmä on Amerikan psykiatriyhdistyksen julkaisema **DSM**

DIAGNOSTISTEN JÄRJESTELMIEN HYÖDYT

- Parantaa **diagnoosin reliabiliteettia**: eri lääkärit voivat samoja menetelmiä käyttäen tehdä saman diagnoosin
- Parantaa **diagnoosin validiteettia**: diagnoosi mittaa paremmin juuri sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata
 - monimutkaiset häiriöt pelkistyvät oleelliseksi tiedoksi, joka auttaa tunnistamaan ja erottelemaan häiriöt toisistaan
- Parantaa potilaiden **turvallista** ja **yhdenvertaista** kohtelua ja hoitoa
 - samoilla, sovituilla kriteereillä potilaat tulevat arvioiduksi ja hoidetuksi mahdollisimman samalla tavalla
- Diagnostinen järjestelmä hyödyttää **mielenterveyshäiriöiden tutkimusta**

DIAGNOSTISTEN JÄRJESTELMIEN KRITIIKKI

- Diagnostiikka ei huomioi ihmisen **yksilöllisyyttä** eikä selitä, miksi ihminen on sairastunut
 - voi johtaa kapeaan ja mekaaniseen arviointiin
- Diagnoosit voivat johtaa ihmisten **stigmatisointiin**:
 - tietyn ominaisuuden perusteella leimaamista
 - siitä aiheutuvat ennakkoluulot ja syrjintä
- Diagnooseista voi muodostua **itseään toteuttavia ennusteita**:
 - ympäristön antama leima ihmiselle voi lopulta johtaa siihen, että ihminen alkaakin käyttäytyä odotetulla tavalla

TIETEELLISEEN NÄYTTÖÖN PERUSTUVA TOIMINTA MIELENTERVEYDESSÄ

- **Näyttöön perustuva toiminta:** kliinistä työtä tekevän ammattilaisen työskentelyä
 - tarkoituksena on varmistaa, että hoito perustuu tieteelliseen tutkimustietoon
 - huomioi asiakkaan yksilöllisen tilanteen
- Siinä yhdistyvät seuraavat neljä asiaa:
 - tieteellinen tieto
 - asiakkaasta kerätty taustatieto
 - työntekijän ammatillinen kokemus
 - asiakkaan toiveet siitä, kuinka hän haluaisi tulla hoidetuksi

